

RIKSADVOKATEN

Statsadvokatembetene
Politidistriktene

DERES REF.:

VÅR REF.:

2014/01510-036 PEO009
274

DATO:

14.02.2017

NASJONAL STANDARD FOR ETTERFORSKING OG PÅTALEPRAKSIS I MINDRE ØKONOMISKE STRAFFESAKER

Vedlagt oversendes standard for etterforskning og påtalepraksis i mindre økonomiske straffesaker. Den er utarbeidet av en arbeidsgruppe med representanter fra politiet og påtalemyndigheten på bakgrunn av oppdragsbrev fra regjeringen til Politidirektoratet og Konkursrådet. Standarden ble sendt på høring til statsadvokatene 28. juni 2016, uten at det innkom vesentlige merknader.

Riksadvokaten anbefaler at standarden legges til grunn så langt den passer, dog slik at det i straffesakssammenheng må være rom for en viss lokal tilpasning.

Tor-Aksel Busch

Per Eirik Vigmostad-Olsen
statsadvokat

Vedlegg

Gjenpart (med vedlegg):
Justis- og beredskapsdepartementet
Politidirektoratet
ØKOKRIM
Konkursrådet

NASJONAL STANDARD FOR PÅTALEPRAKSIS OG ETTERFORSKNING I MINDRE ØKONOMISKE STRAFFESAKER

1 Innledning

Ved Regjeringens oppdragsbrev nr. 6 for 2015 ble Politidirektoratet og Konkursrådet bedt om å utarbeide nasjonale standarder for påtalepraksis i konkurssaker. Arbeidet skulle skje i samråd med Riksadvokaten.

Det ble nedsatt en arbeidsgruppe bestående av statsadvokat Erik Førde (Oslo statsadvokatembeter), politiinspektør Jan Stapnes (Økoteamet i Vestfold), politiadvokat Knut-Aleksander Hymer (Økoteamet i Østfold) og førstestatsadvokat Bård Thorsen (ØKOKRIM).

Arbeidsgruppen har gjort et utvalg av hvilke typer lovovertridelser som er egnet til å bli omhandlet i standarden. Med basis i utvalget ble det gjennomført en spørreundersøkelse om påtalepraksis i disse sakene hos samtlige av landets Økoteam. Tilbakemeldingene vitner om en svært sprikende påtalepraksis i relativt standardiserte saker, hvilket illustrerer behovet for en nasjonal standard.

I ovennevnte oppdragsbrev ba Regjeringen også om at det ble utarbeidet samarbeidsrutiner mellom bostyrer, politi og domstol i konkurssakene. Denne følger påtalestandarder som vedlegg 1 og bes iaktatt. Videre gjøres oppmerksom på "Instruks om operativt samarbeid mellom politi/påtalemyndighet, Skatteetaten og NAV", vedlegg 2, som skal følges i saker som hører inn under kontrollmyndighetenes område. Konkursrådet har utarbeidet en anbefaling om anmeldelse av straffbare forhold, vedlegg 3.

2 De enkelte overtridelser

2.1 Manglende bokføring

2.1.1 Hjemmelsgrunnlag

Ved innføring av ny straffelov ble hjemmelsgrunnlaget for straff endret. Bokførings- og regnskapsloven inneholder ikke lenger selvstendige straffehjemler, men kun henvisninger til straffeloven §§ 392-394, se bokføringsloven § 15 og regnskapsloven § 8-5.

Bestemmelsene i straffeloven omfatter alle typer bokførings- og regnskapsovertridelser, også slike som er hjemlet i andre lover enn bokførings- og regnskapsloven. Straffeloven § 392 flg. inneholder strengt tatt ingen selvstendig handlingsnorm, disse er å finne i særlovene.

I tråd med den vanlige systematikken er straffelovens bestemmelser utformet som en bestemmelse om alminnelig overtridelse i § 392, hvor handlingsnormen, dvs. en henvisning til særlovgivningen, befinner seg. Strafferammen for alminnelige overtridelser er bot eller fengsel inntil 2 år. Det er videre en bestemmelse om grov overtridelse i § 393, hvor det angis hva som gjør overtridelsen grov. Det følger av ordet "særlig" at oppregningen i alternativ a)-f) ikke er uttømmende. Det skal foretas en helhetsvurdering. Strafferammen for de grove overtridelsene er fengsel inntil 6 år. Skyldkravet etter begge disse bestemmelsene er forsett. Endelig har loven en bestemmelse om uaktsomme overtridelser i § 394. Det er ikke noen

særskilt bestemmelse for grove regnskapsovertredelser i uaktsom form. Strafferammen for de uaktsomme overtredelsene er bot eller fengsel inntil 1 år. Det er verdt å merke seg at slik straffeloven nå er bygget opp vil hver straffebestemmelse være undergitt selvstendig foreldelse. Foreldelsesfristen for uaktsomme overtredelser (også de grove) er på 2 år, jf. strl. § 86. Spesialregelen om suspensjon av foreldelse under konkurs og gjeldsforhandling er imidlertid videreført i strl. § 90, og er nå også utvidet til å omfatte regnskapsovertredelsene.

Straffeloven av 2005 trådte i kraft 1. oktober 2015. Det følger av strl. § 3 at det i utgangspunktet er gjerningsdatoens lov som skal legges til grunn, med mindre anvendelse av ny lov medfører et gunstigere resultat. Lovendringen er ikke ment å medføre noen materielle endringer eller endringer i straffenivået. Forhold fra før 1. oktober 2015 skal således irettesføres etter bokføringsloven § 15. Hvis et forhold er begått både før og etter 1. oktober 2015 og det regnes som ett sammenhengende straffbart forhold, må begge lovgrunnlagene angis i tiltale/forelegg. Det er imidlertid ikke nødvendig å utforme to grunnlag selv om det er to lovbestemmelser som kommer til anvendelse.

3.1.2 Kort om sentrale bevistema, etterforskningsskritt og generelt om bruk av standarden på bokføringsovertredelser

Etterforskning opp mot personansvar:

Utgangspunktet er at straffansvaret for manglende bokføring retter seg mot personer som har vært i formell ledelsesrolle i virksomheten ("den som"). I denne vurderingen er det naturlig å se hen til hvilke plikter som påhviler daglig leder og styret etter selskapslovgivningen. Etter aksjeloven/allmennaksjeloven § 6-14 fjerde ledd er det daglig leder som har hovedansvaret for selskapets regnskapsføring. Styret eller styreleder har ansvaret dersom selskapet ikke har daglig leder, og styret har uansett et overordnet ansvar for at det føres en betryggende kontroll med selskapets regnskap og formuesforvaltning, jf. asl/aasl § 6-12 tredje ledd. Har selskapet en egen regnskapsfunksjon, må det undersøkes om arbeidsavtale eller stillingsinstruks gjør at de/den som er direkte ansvarlig for denne funksjonen kan stilles til ansvar.

I en del tilfeller er det ikke samsvar mellom formell og reell posisjon i virksomheten. Enten ved at personer som er formelt registrert i verv ikke er ment å fylle funksjonen, eller ved at personer som ikke er registrert i realiteten sitter med myndighet og ansvar.

I Rt. 2008 s. 592 (premiss 23) redegjøres det for at proforma-registrering ikke utelukker straffansvar så lenge skyldkravet er oppfylt.

Når det gjelder straffansvar for personer som ikke er registrert i formell rolle, men som har hatt reell myndighet og ansvar i virksomheten, så må etterforskningen avklare om nevnte personers rolle er tilsvarende som for daglig leder eller styremedlem. Er den det, så er de innenfor den personkretsen som omfattes av strl. §§ 392 til 394. Slike eventuelle "stråpersoner" vil kunne tiltales for medvirkning om de subjektive vilkår for straff er oppfylt.

Sentrale etterforskningsskritt for å klarlegge personkretsen for straffansvar er:

- avhør av mistenkte
- innhenting av registreringsopplysninger i Brønnøysundregistrene
- avhør av kunder/leverandører
- undersøkelse av hvem som har hatt kontakten med offentlige myndigheter
- avhør av sentrale ansatte i virksomheten

I saker som ventelig vil bli avgjort med påtaleunntatelse/forelegg er det tilstrekkelig med avhør av mistenkte pr. telefon. I mer alvorlige saker tas avhør ved oppmøte.

Straffutmålingsmomenter:

Rettspraksis viser at det er særlig to momenter som er vesentlige ved straffastsettelsen for unnlatt bokføring. Dette er *tidsperioden* for unnlatt bokføring og *omsetningens størrelse*. Selv om det ikke er direkte uttalt i rettspraksis, bør man i bagatellsakene vurdere tidsperioden ut fra om det har vært aktivitet i virksomheten eller ikke. Det vil si at man i saker som kvalifiserer til bot, ikke bør innregne i tidsperioden den tiden hvor virksomheten lå død forut for konkursåpning.

Tidsperiode:

Som et minimum må det undersøkes hvor lang tidsperiode regnskap ikke er ført, herunder hvilke deler av perioden det ikke har vært aktivitet. Minimum etterforskningsskritt bør være:

- innhente /gjennomgå boinnberetninger fra bostyrer i konkurs
- innhente utskrift av alle kunngjøringer på Brønnøysundregistrene (brreg.no) som viser om årsregnskap er innsendt
- undersøke om det har vært drift i hele perioden, jf. nedenunder

Omsetning:

For det andre må etterforskningen klarlegge størrelsen av omsetningen i virksomheten i perioden regnskapet ikke er ført. Omsetningens størrelse er av Høyesterett brukt som et mål på omfanget av virksomheten, og er direkte relevant for utmålingen. Omsetningens størrelse har betydning for unntatelsens iboende skadepotensial. Minimum etterforskningsskritt bør være:

- innhenting av kontoutskrifter (helst digitalt) fra bankforbindelse
- for det tilfellet at det ikke er mulig å få oversikt over omsetning og antall transaksjoner, så kan et alternativ være å bruke kreditorlisten/fordringslisten (i konkursboet) til å si noe om virksomhetens omfang

Er all omsetning kontant / ikke mulig å skaffe oversikt over ved enkle undersøkelser i bank, så må kunder/leverandører avhøres i den grad disse lar seg spore opp.

3.1.3 Straffutmåling

Det vises til Rt. 1996 s. 22 og 1996 s. 905 om alvorligheten av manglende regnskapsførsel.

Som veiledning til straffutmålingen hitsettes:

Unnlatt bokføring i driftsperiode på:	<u>Omsetning i driftsperiode før konkurs</u>	Normal reaksjon/ Avgjørelse	Veiledende rettspraksis:
Mellom 0-6 måneder, hvis overtredelsen ikke er grov	<u>Omsetning inntil</u> kr. 1.000.000,-	Forelegg kr 10.000 - 20.000 (subsidiært 10-20 dager fengsel)	

Mellom 6-12 måneder	Omsetning <u>inntil</u> 1.000.000,-	Forelegg kr 20.000 - 50.000 (subsidiært 20-50 dager fengsel)	I tillegg til forelegg inndras besparelse knyttet til å ikke engasjere regnskapsfører, jf. HR-2015-2469-A.
Mellom 12-24 måneder	Omsetning mellom 1.000.000,- og 1.500.000,-	Betinget fengsel + bot eller samfunnsstraff.	Rt. 2008 s. 334 (Mangelfull regnskapsføring i 24 måneder, med omsetning på 1,4 mill. Samfunnsstraff i 36 timer.)
24 måneder eller lengre	Omsetning <u>over</u> 1.500.000,-	Ubetinget fengsel	Rt. 2008 s. 675 (Mangelfull regnskapsføring i 12 måneder, med omsetning på 2 mill. Ubetinget fengsel i 27 dager.) Rt. 2004 s. 1074 (Mangelfull regnskapsføring i 4 år og 6 måneder, med samlet omsetning på 1,7 mill. Ubetinget fengsel i 60 dager.)

3.1.4 Inndragning

Ved manglende føring av regnskap skal besparelsen knyttet til ikke å engasjere regnskapsfører inndras, se HR-2015-2469-A, jf. både strl.(1902) § 34 og strl. (2005) § 67.

Besparelsen fastsettes skjønnsmessig. Det kan være hensiktsmessig å føre bevis for besparelsens størrelse (hvor mye det ville kostet å føre regnskapet løpende). Det anses her tilstrekkelig at politidistriktet innhenter en generell uttalelse om pris ift. virksomhetens antall transaksjoner, ansatte, mv. som kan brukes i alle saker. Det bør også gjøres fradrag for det "hypotetiske skattefradrag" i den skjønnsmessige vurderingen.

3.2 Regnskapsloven – manglende utarbeidelse og innsendelse av årsregnskap

3.2.1 Hjemmelsgrunnlag

Straffeloven §§ 392-394 jf. regnskapsloven § 8-5, jf. § 3-1,

3.2.2 Kort om sentrale bevis tema og etterforskningskritt

I saker som ventelig vil bli avgjort med påtaleunntatelse/forelegg er det tilstrekkelig med avhør av mistenkte pr. telefon. Styrets leder / innehaver er den som plikter å sørge for innsendelse på vegne av selskapet / enkeltpersonforetaket, og som følger vil være mistenkt.

Minimum etterforskningsskritt er:

- kort telefonavhør av mistenkte
- utskrift av kunngjøringene på virksomhetens side i Brønnøysundregistrene (brreg.no), som viser at årsregnskapet ikke er mottatt

3.2.3 Straffeutmåling

Manglende utarbeidelse og innsendelse av årsregnskap	Normal reaksjon/ Avgjørelse	Veiledende rettspraksis / kommentarer:
Unnlatt innsendelse for 1 år	Forelegg kr 15.000 (subsidiært 15 dager fengsel) Kan henlegges (kode 106) hvis Regnskapsregisteret har gitt gebyr tilsvarende minst botens størrelse	Behovet for reaksjon ansees ivaretatt av Regnskapsregisterets gebyr, jf Regnskapsloven § 8-3, selv om det ikke ansees som dobbeltstraff å ilegge bot (se Rt. 2005 s. 1269). I nevnte avgjørelse ble en bot på kr 10.000,- for manglende levering av årsregnskap for år 2000 ansett som "ikke for streng".
Unnlatt innsendelse for 2 år	Forelegg kr 20.000 (subsidiært 20 dager fengsel)	Rt. 2005 s. 1269, jf. strl. §§ 61, 62, 63
Unnlatt innsendelse for 3 år	Forelegg kr 30.000 (subsidiært 30 dager fengsel)	Rt. 2005 s. 1269, jf. strl. §§ 61, 62, 63

3.2.4 Inndragning / erstatning

Det skal foretas en skjønnsmessig inndragning knyttet til besparelsen ved ikke å overlate utarbeidelsen av årsregnskapet til en regnskapsfører, jf. eksempelvis HR-2015-2469-A.

3.3 Manglende skattetrekk og separering

3.3.1 Hjemmelsgrunnlag

Skattebetalingsloven §§ 18-1 og 18-2 (i pengemangelstilfellene).

Skattebetalingsloven § 18-1 rammer både unnlatelse av å foreta skattetrekk og separering av skattetrekksmidlene, se Rt. 1994 s. 1051 og Rt. 1989 s. 1304. Dersom arbeidsgiver ikke har midler til å holde tilbake skattetrekket skal det beregnes og holdes tilbake skattetrekk av det beløpet som faktisk er tilgjengelig (nettolønn), jf. Rt. 1961 s. 68.

Straffeloven (1902) §§ 255/256 alternativt straffeloven (2005) §§ 324/ 325 anvendes på de tilfellene arbeidsgiver har penger, men bruker de til andre formål enn skattetrekk.

3.3.2 Kort om sentrale bevisstema og etterforskningskritt

Ved overtredelse av skattebetalingsloven er bevisstemaet om ansvarlig arbeidsgiver faktisk har separert / beregnet nettolønn eller ikke. Dette er en formalovertredelse, og fordrer sjelden mer bevisførsel enn det som følger ved en anmeldelse fra kemner.

Minimum etterforskning er:

- innhente kontoutskrifter for virksomheten for perioden vedkommende ikke har separert midler / foretatt forskuddstrekk (fortrinnsvis i Exel)
- telefonavhør av mistenkte

Hvis gjennomgangen av kontoutskrifter viser at vedkommende faktisk hadde penger til å betale forskuddstrekk på tidspunktet for utbetaling av lønn – men har benyttet pengene til andre formål – bør saken bedømmes som underslag og medføre tiltale.

3.3.3 Straffeutmåling

Manglende separering av skattetrekksmidler	Normal reaksjon/ Avgjørelse	Veiledende rettspraksis / kommentarer:
Manglende gjennomført skattetrekk, inntil kr 500.000,-	Forelegg på 10 % av unnlatt skattetrekk (subsidiært fengsel tilsvarende 1 dag pr kr 1.000 i bot.) Kreve erstatning til kemneren av brutto lønn.	At erstatningen skal tilsvare brutto lønn følger av LG-2013-1965.
Manglende gjennomført skattetrekk, over kr 500.000,-	Tiltale/underslag (strl. 1902 §§ 255/256 eller strl. 2005 §§ 324/ 325)	
Manglende innlevering av termin-trekkoppgave for forskuddstrekk og arbeidsgiveravgift 1-3 terminer	Forelegg kr 10.000 (subsidiært 10 dager fengsel)	
Manglende innlevering av termin-trekkoppgave for	Forelegg kr 15.000 (subsidiært 15 dager fengsel)	

forskuddstrekk og arbeidsgiveravgift 4-6 terminer		
Manglende innlevering av termin-trekkoppgave for forskuddstrekk og arbeidsgiveravgift for mer enn 6 terminer.	Forelegg kr 20.000 (subsidiært 20 dager fengsel)	

3.4 Ligningsloven og merverdiavgiftsloven – unnlatelse av innsending av selvangivelse og oppgaver mv

3.4.1 Hjemmelsgrunnlag

Straffeloven § 378.

Formalovertrедelser på manglende innsendelse er ikke lenger straffbart i seg selv, slik det var etter tidligere straffebestemmelser i merverdiavgiftsloven og ligningsloven. Dette ble endret i forbindelse med ny straffelov, men er en endring som ikke vil ha tilbakevirkende kraft, jf. straffeloven (2005) § 3. Se Ot.prp. nr. 90 (2003-2004) side 398 annen spalte.

For personlige skatteyttere vil det normalt aldri være aktuelt å bruke denne bestemmelsen. Unntak kan tenkes hvor det er inntekter eller formuesendringer som ikke rapporteres elektronisk til ligningsmyndighetene.

For næringsdrivende vil det måtte foretas en konkret vurdering, se nedenfor.

3.4.2 Kort om sentrale bevisstema og etterforskningskritt

Det sentrale bevisstemaet ved unnlatelser etter merverdiavgiftsloven og ligningsloven er om vedkommende:

"forstår eller bør forstå at det kan føre til skattemessige fordeler".

Minimum etterforskningskritt er:

- kartlegge om det har vært aktivitet i virksomheten som kunne føre til skatte- eller avgiftsmessige fordeler:
 - o innhente kontoutskrifter (hjemmel straffeprosessloven §§ 210 (3), jf. 230 (2))
 - o avhøre kjente kunder/leverandører om virksomheten
 - o innhente kunder/leverandørers reskontro
 - o søk i tilgjengelige offentlige registre

I konkurstilfellene kan det være at mistenkte visste at han hadde høyere merverdiavgiftspliktige kostnader enn inntekter, og at det således ikke kunne føre til en

avgiftsmessig fordel å unnlate å innlevere merverdiavgiftsoppgaver. Etterforskningen må ha som fokus å beregne netto unndratt avgift.

3.4.3 Straffeutmåling

Der det kan påvises aktivitet i virksomheten bør bøtene ikke være lavere enn kr 20.000,-, med tillegg av et beløp tilsvarende den tilleggsskatt som ville blitt ilagt (jf. RA 3.4.2009).

Det skal kun i helt særlige tilfelle justeres for individuelle forhold i straffeutmålingen etter straffeloven (1902) § 27 og straffeloven (2005) § 53 i masseovertredelsessaker, jf. Rt. 2006 s. 1601. Dommen innehar også vurderinger knyttet til tilleggsskattens størrelse (15 %, 30 % eller 60 %).

Forøvrig bør straffenivået ligge tilsvarende som for ved bedrageri av NAV og tidligere praksis knyttet til skatte- og avgiftsbedrageri.

3.5 Reglene om kreditorvern

De gamle bestemmelsene om forbrytelser i gjeldsforhold (kap. 27 i straffeloven av 1902) er videreført i kap. 31 i den nye straffeloven. Enkelte bestemmelser er omredigert, men det har ikke vært meningen å gjøre materielle endringer i de gamle bestemmelsene.

I denne standarden vil det særlig gjøres oppmerksom på at det antakeligvis er rom for å benytte straffebestemmelsen i § 401d om grovt uordentlig forretningsførsel i større omfang enn hva som gjøres i dag. Praktisk viktig er de tilfellene hvor grove regnskapsovertredelser påfører kreditorene betydelig tap. Straffverdigheten av disse overtredelsene fanges best opp ved å benytte § 401 d i konkurrens med §§ 392 til 394.

Erfaring viser at det anmeldes forholdsvis ofte for brudd på oppbudsplikten i § 407, men at disse anmeldelsene sjelden resulterer i etterforskning og irettesføring. Straffetrusselen i § 407 bør reserveres for de grovere tilfelle. I normaltilfellene bør det ikke innledes etterforskning med mindre den tapsbringende virksomheten har pågått i mer enn 8 måneder. Men dette utgangspunktet må selvfølgelig justeres ut fra virksomhetens omfang og tapenes størrelse. Den sivilrettslige rettspraksis om styreansvar kan gi veiledning om hvilke overtredelser det er verdt å bruke politiets ressurser på.

3.6 Inndragning

Det skal etterforskes opp mot inndragning etter straffelovens (2005) kapittel 13 (tilsvarende straffeloven (1902) § 34 flg.). Sentralt i inndragningsetterforskningen er å kartlegge alle aktiva/eiendeler siktede har, slik at politiet kan ta beslag/hefte i disse til sikring av inndragningskrav, erstatningskrav, mv.

Direkte utbytte (i behold) av straffbare handlinger tas i beslag av politiet for senere inndragning eller utlevering til fornærmede (straffeprosessloven §§ 203, 204 og 205). Kompetansen tilligger påtalemyndigheten.

For å sikre inndragningskrav/erstatningskrav skal det tas hefte i formuesgoder siktede eier (straffeprosessloven §§ 217- 219). Kompetansen tilligger retten, men påtalemyndigheten kan i hastetilfelle fatte slik beslutning og dagen etter ("straks") sende saken over til retten for etterfølgende godkjenning.

For mer om inndragning, se publikasjonen "*Veileder til effektiv inndragning, ØKOKRIMs skriftserie nr. 20*". Publisert på KO:DE.

SAMARBEIDSRUTINER I KONKURSSAKER

1. Innledning

Bostyrer plikter etter [konkurslovens § 120 første ledd nr. 5](#) å gi opplysninger om det antas å foreligge forhold som kan gi grunn til strafforfølgning mot skyldneren eller noen som har handlet på skyldnerens vegne. Og etter samme lov [§ 122a](#) er det presisert at slike opplysninger skal gis til påtalemyndigheten så tidlig som mulig.

Når politiet eller påtalemyndigheten mottar opplysninger fra bostyrer om antagelser om straffbare forhold, så må disse behandles som en anmeldelse jf. straffeprosessloven kap 18 og påtaleinstruksen kap 2. Verken påtaleinstruksen eller straffeprosessloven inneholder særskilte regler om saksbehandlingen av anmeldelser fra konkursbo.

Det er store forskjeller fra politidistrikt til politidistrikt i hvordan de forskjellige aktørene har samarbeidet i konkurssakene, men et hovedinntrykk er at det er effektivitetsgevinster å hente på å forbedre samarbeidsrutinene.

Hovedformålet med denne rutinebeskrivelsen er å få aktørene til å samhandle bedre. Samarbeidsrutinene er forsøkt utarbeidet slik at den beskriver det minimum av kontakt aktørene imellom som er nødvendig for en hensiktsmessig arbeidsflyt. Det oppfordres imidlertid til at man lokalt finner frem til løsninger som er tilpasset det enkelte distrikt og som går utover minimumsbeskrivelsen hvis dette er hensiktsmessig. Enkelte saker er omfattende og komplekse, og vil i seg selv kreve mer samhandling enn det rutinebeskrivelsen legger opp til.

Rutinebeskrivelsen er utarbeidet av en arbeidsgruppe bestående av representanter fra Konkursrådet, ØKOKRIM, politiet, Domstoladministrasjonen og Skatteetaten.

2. Samarbeidsrutiner

2.1 Om anmeldelsen

Hvis det under bobehandlingen avdekkes antagelser om straffbare forhold, skal disse anmeldes i henhold til anmeldelsesstandarden. Det vil si at anmeldelsen skal være fullstendig og inneholde de nødvendige opplysninger og vedlegg. Anmeldelsen er ikke en del av innberetningen, men gjøres i eget skriv. Omtale av straffbare forhold i innberetningen kan gjøres kort.

2.2 *Frist for anmeldelse*

Frist til å vurdere mulige straffbare forhold og evt. anmelde i eget skriv settes av retten. Dersom det ikke fastsettes annen frist i rettsboken, vil fristen være 3 måneder etter første skiftesamling. Domstolen skal ikke sette kortere frist enn at bostyrer kan få gjort de nødvendige undersøkelser og vurderinger.

2.3 *Adressat for anmeldelsen*

Anmeldelsen sendes i original til politidistriktet v/bokoordinator, og med kopi til domstolen og Konkursregisteret.

2.4 *Anmeldelse til Skatteetaten i særskilte tilfeller*

Hvis bostyrer antar at det foreligger overtredelse av merverdiavgiftsloven, skattebetalingsloven og/eller ligningsloven, og det ikke er mistanke om øvrige straffbare forhold, sendes anmeldelsen direkte til Skatteetaten. Se nærmere i anmeldelsesstandarden om dette. Kopi av anmeldelsen sendes til politiet. Politiet registrerer ikke egen sak på bakgrunn av kopien, men politiet og Skatteetaten må gjennom et hensiktsmessig samarbeide avklare videre sakshåndtering av sakene som anmeldes direkte til Skatteetaten.

2.5 *Bostyrers plikt til å ta tidlig kontakt med politiet*

Bostyrer er forpliktet til å ta kontakt med bokoordinator på et tidligere tidspunkt enn ved fristen for anmeldelse hvis sakens karakter tilsier slik underretning. Dette vil gjelde i de mer alvorlige og omfattende sakene hvor hensynet til bevisforspillelse eller sikring av verdier er fremtredende, eller hvor andre hensyn gjør at det er viktig at politiet får muligheten til å vurdere om det umiddelbart skal åpnes etterforskning. Bostyrer må således gjøre oppmerksom på bevisforspillelsesfaren, samt gi informasjon om hvor relevante bevismidler befinner seg (dokumenter, elektroniske lagringsmedier etc).

2.6 *Politiet registrerer anmeldelse*

Mottak av opplysninger fra bostyrer etter konkursloven § 120 første ledd nr. 5 skal politiet/påtalemyndigheten behandle som en anmeldelse og registrere deretter.

2.7 *Politiets saksbehandling, herunder plikt til å gi tilbakemelding*

Anmeldelsen gjennomgås og registreres av distriktets bokoordinator. Hvis bokoordinator mener at anmeldelsen er mangelfull, skal det straks gis beskjed til bostyrer om dette, slik at forholdet kan rettes opp mens bostyrer fortsatt arbeider aktivt med saken. Det er viktig at politiet vurderer anmeldelsen så raskt som mulig og treffer avgjørelse om den videre saksbehandling. Bokoordinator skal på en hensiktsmessig måte gi underretning til bostyrer om vesentlige hendelser i den videre saksgang slik som påtaleavgjørelse (utstedelse av forelegg, uttak av tiltale eller henleggelse), samt oversende evt. dommer.

Instruks om operativt samarbeid mellom politi/påtalemyndighet, Skatteetaten og NAV

1. Bakgrunn og formål

Det vises til tidligere instruks om operativt samarbeid av 24. oktober 2006. Dags dato – 24. mars 2010 – ble samarbeidsavtalen av 15. august 2005 mellom politiet, påtalemyndigheten og Skatteetaten revidert, slik at også NAV nå er avtalepart. Som følge av dette revideres også instruksene.

Formålet med denne instruks er å gi praktiske retningslinjer for det operative samarbeidet mellom politi, påtalemyndighet, Skatteetaten og NAV på lokalt eller regionalt nivå. Målsettingen er å videreutvikle og styrke relasjonene mellom etatene for å sikre høy kvalitet, effektivt samarbeid og enhetlig praksis.

2. Samarbeid

2.1 Løpende kontakt utenom straffesak

Etatene skal ha nødvendig kjennskap til hverandres funksjoner, roller, rettslige rammer, rutiner, arbeidsform og generelle rammebetingelser. Dette forutsettes utviklet og ivarettatt gjennom regionalt samarbeid, samarbeidsmøter, seminarer, samarbeidsavtaler, hospiteringer mm.

2.2 Tverrfaglighet/ansvarsområder

Samarbeidet mellom etatene skal være tverrfaglig, slik at både juridisk, politifaglig og revisjons-/økonomifaglig kompetanse bidrar til å sikre høy kvalitet og effektiv ressursutnyttelse. Ansvar for etterforsking og påtale spørsmål, herunder bruk av rettsmidler, tilligger påtalemyndigheten, mens ansvaret for forvaltningssak og -vedtak tilligger Skatteetaten/NAV.

2.3 Nye mulige straffesaker

Det skal etableres møteplasser på operativt nivå (skattekontor/NAV kontroll og aktuelt politidistrikt), hvor etatene skal være tverrfaglig representert. Her skal Skatteetaten og NAV løpende orientere om saker de anser aktuelle for etterforsking og det kan foretas drøfting av den videre behandling av saken, herunder en foreløpig vurdering av valg av spor (administrativ sak, straffesak eller kombinasjon). En slik foreløpig drøfting endrer ikke etatenes primæransvar.

Det skal hvert år på regionalt nivå vurderes og drøftes felles innsats rettet mot identifiserte problemområder, for eksempel bransjer, unnlatt levering av pliktige oppgaver og bruk av uregistret arbeidskraft.

2.4 Åpning av etterforsking

Så snart etterforsking er besluttet igangsatt, skal det tas stilling til om bistand fra Skatteetaten/NAV er ønskelig. Dersom slik bistand gis, inngås gjensidig avtale om organisering, ressursbruk og fremdrift.

Som hovedregel vil straffesak og forvaltningssak løpe parallelt i samsvar med den enkelte etats rettslige rammer. Den endelige beslutning om bruk av sanksjon, enten i form av vedtak om administrative sanksjoner eller ved utferdigelse av forelegg/tikale, må treffes av de beslutningsansvarlige i Skatteetaten/NAV og påtalemyndigheten. Endelig vedtak – uansett sporvalg – vil således ikke representere noen felles beslutning fra de respektive etater, og de aktuelle vedtak vil ikke utløse noe felles ansvar; verken formelt eller reelt.

2.5 Etterforskning

Det skal være en aktiv informasjonsutveksling mellom etatene.

Forberedelse og gjennomføring av avhør og øvrige etterforskningskritt skal tilstrebes foretatt i samarbeid med Skatteetaten/NAV.

Skatteetaten/NAV skal stille nødvendige ressurser til disposisjon i den enkelte straffesak etter nærmere avtale. Det er viktig at de som utfører forvaltningsmessige eller strafferettslige undersøkelser på etterforskningsstadiet i en konkret sak, følger saken fra begynnelse til slutt så langt det er mulig.

Avdekker politiet lovbrudd innenfor Skatteetatens eller NAVs områder, skal Skatteetaten/NAV orienteres og etatene forutsettes å bli enige om hvilket spor overtredelsen skal behandles i.

2.6 Påtalevedtak

Om mulig bør Skatteetaten/NAV konsulteres før påtalevedtak treffes. Ved vurderingen av om Skatteetaten/NAV skal konsulteres, skal det tas hensyn til hvorvidt påtalevedtaket vil bygge på et faktum som avviker vesentlig fra det anmeldte forhold – eller fra det/de forhold hvor det har vært etterforskingssamarbeid. Skatteetaten/NAV skal alltid konsulteres før henleggelse. Dersom saken henlegges skal den overføres til Skatteetaten/NAV for vurdering av eventuell administrativ sanksjonsbruk. Påtalevedtak tilsendes Skatteetaten/NAV til orientering straks det er forkynt/meddelt den anmeldte.

2.7 Hovedforhandling/ankebehandling

Påtalemyndigheten skal kontakte vitner fra Skatteetaten/NAV i god tid før rettsforhandlingene begynner.

Det må vurderes om hovedforhandling og ankebehandling skal gjennomføres med bisitter fra Skatteetaten/NAV.

2.8 Dom

Skatteetaten/NAV skal informeres om dom så tidlig som mulig og tilsendes kopi.

2.9 Anke/tilsvar

Skatteetaten/NAV bør gis anledning til å uttale seg om hvorvidt dommer bør ankes. Det vil ofte være naturlig at Skatteetaten/NAV også konsulteres ved utarbeidelse av tilsvaret ved anke fra domfelte.

2.10 Evaluering

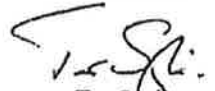
Den løpende kontakt og samarbeidet knyttet til enkeltsaker skal evalueres i det regionale samarbeidsmøtet.

3. Revisjon

Behovet for revisjon av instruksen vurderes årlig av Det sentrale samarbeidsforum.

Oslo, 24. mars 2010

Tor-Aksel Bysch
riksadvokat

Tor Saghe
arbeids- og velferdsdirektør

Ingegunn Killengreen
politidirektør

Svein R. Kristensen
skattedirektør

Innberetning av straffbare forhold

1. Innledning

I henhold til konkursloven § 120, 1. ledd nr 5, jf konkursloven § 122 a skal bostyrer innberette antagelser om straffbare forhold til påtalemyndigheten. Loven synes i liten grad å åpne for unnlatelse av å varsle politi/påtalemyndighet dersom bostyrer først har avdekket et straffbart forhold som for øvrig tilfredsstiller kravene til innberetning.

Konkursrådet har i sin anbefaling om innberetning av straffbare forhold presisert at innberetningsplikten gjelder alle straffbare forhold som har forbindelse med skyldnerens økonomiske virksomhet, uavhengig av om disse er alvorlige eller ikke.

Det rettslige utgangspunktet kolliderer med den praktiske verden. Selv om de fleste politidistrikter har opprettet økoteam, opplever bostyrerne at konkurssaker henlegges i stort omfang på grunn av manglende kapasitet. Dette gjelder i særdeleshet ved Oslo politidistrikt. Det antas at bostyrerne i mange politidistrikter foretar en siling av hva som innberettes av straffbare forhold, evt. at behandlingen av de straffbare forhold gjøres summarisk. Dette fører igjen til at politiets grunnlag for videre etterforskning kan bli svakt, selv i de mer opplagte sakene.

Det ser ikke ut til at ressursituasjonen i politi og påtalemyndighet vil bli styrket i en slik grad at man kommer problemene til livs på kort sikt. Det er derfor ikke til å komme utenom at det er nødt til å skje en siling av hvilke saker som blir behandlet strafferettslig. Konkursrådet vil derfor komme med en fornyet anbefaling som legger opp til en praktisering av loven som medfører at bostyrerne i større grad bidrar til at man får lokalisert ressursene til de riktige sakene.

All den tid det faktisk finner sted en siling, eller unnlatelse av å behandle alle straffbare forhold grundig, bør det anbefales rammer som gjør at man får en ensretting av innberetningspraksis.

Det presiseres at en slik faktisk innsnevring av innberetningsplikten bare er ett virkemiddel blant flere. Erfaring viser at det er synergieffekter å hente i et mer utstrakt og dynamisk samarbeid mellom politi/påtalemyndighet, skatteetaten og bostyrerne.

Ved utarbeidelsen av en slik anbefaling om innsnevring av innberetningsplikten må kryssende hensyn avveies. Det er regionale forskjeller politidistriktene imellom når det gjelder oppfølgingen av konkursskriminalitet. Det må derfor tas høyde for at man ikke legger terskelen i anbefalingen slik at bostyrerne i enkelte distrikter avstår fra å innberette forhold som per i dag får en strafferettslig oppfølging. Videre må anbefalingen ivareta politiets behov for å ha et tilstrekkelig informasjonsgrunnlag om totaliteten i skyldnerens kriminelle aktivitet når det skal besluttet om etterforskning skal iverksettes, eller saken henlegges. Videre bør anbefalingen ikke utformes slik at for eksempel konkursgjengangere kan unndra seg straffetrusselen ved å tilpasse sin kriminelle aktivitet til terskelverdiene. På den annen side bør anbefalingen bidra til at man rent faktisk oppnår en mer hensiktsmessig strafferettslig behandling av konkurssakene.

Konkurskriminalitet er "multikriminalitet", og det er utfordrende å utarbeide en anbefaling om innsnevring av innberetningsplikten som blir hensiktsmessig og treffende i forhold til alle de straffebud som er aktuelle. Det kan være fordelaktig å benytte en tilnærming hvor man grovinndeler i de tilfeller hvor det offentlige er fornærmet, og de tilfeller hvor boet er fornærmet.

Lovbrudd på områder hvor det offentlige er fornærmet vil regelmessig falle inn under en kontrollmyndighet. Konkursrådet foreslår derfor at bostyrer ved slike lovovertridelser skal rapportere direkte til kontrollmyndigheten, som igjen foretar en helhetlig vurdering av om anmeldelse skal inngis. Det antas at dette vil medføre en avskalling av antall saker som må vurderes av politiet, hvilket igjen medfører at man frigjør ressurser. Se mer om dette nedenunder.

2. Lovbrudd på områder hvor det offentlige er fornærmet

Konkursrådet har i brev av 2. februar 2009 til Skatt Øst foreslått at bostyrer ikke anmelder straffbare forhold som vedrører skatt og avgift, men at det sendes melding til kontrollmyndigheten for videre saksbehandling og evt. anmeldelse til politiet. Konkursrådet mener dette også på sikt skal anbefales som en landsomfattende ordning. Skatt Øst har utarbeidet et skjema til bostyrerne som skal benyttes til slik melding. Skjemaet følger denne anbefalingen som vedlegg 1.

Skjemaet legger opp til den ordning at bostyrer skal orientere om at det er sendt melding til kontrollstatene om forholdet ved at brevet til kontrollmyndigheten går i kopi til politiet. Når politiet skal vurdere om det skal åpnes straffesak, bør man ha oversikt over totaliteten i de forhold som avdekkes. Slik kunnskap er også viktig for samhandlingen mellom politi og kontrollatater når det gjelder valg av saker man i fellesskap skal bruke ressurser på å forfølge.

3. Lovbrudd hvor boet er fornærmet

I den nåværende anbefalingen fra Konkursrådet om behandling av straffbare forhold er hovedvekten lagt på den egentlige konkurskriminalitet, nemlig overtridelser av gjeldskapitlet i straffeloven, samt regnskapsovertridelser. Nårværende anbefaling bygger på det som allerede er gitt av anbefalinger, men med en presisering som på enkelte punkter medfører at man innfører nærmere bestemte terskler for innberetning. Det må fremheves at det som er beskrevet om undersøkelsesplikt, dokumentasjon, bevissikring etc. fortsatt skal følges. Målet er at straffbare forhold innberettes med større presisjon og med bedre dokumentasjon når man frigir ressurser hos bostyrer til å fokusere på færre tilfeller av straffbare forhold enn hva som følger av dagens praktisering av loven.

Det er hensiktsmessig å kommentere hvert straffebud for seg, for deretter å trekke frem noen overordnede synspunkter til slutt.

a. Straffeloven § 281

Det avdekkes og iretteføres et meget begrenset antall saker som knytter seg til overtrudelse av § 281. Den mest praktiske siden ved bestemmelsen retter seg mot næringsvirksomhet hvor det er uorden i regnskapene som er av en slik karakter at man har drevet virksomheten uten å ha tilstrekkelig styring. Deler av straffverdigheten kan fanges opp gjennom

anmeldelse for regnskapsovertredelser, men i de tilfeller hvor mangelen på styringsverktøy har medført betydelig tap for kreditorene, bør bostyrer fortsatt være forpliktet til å innrapportere mistanke overtredelse av § 281.

Det anbefales derfor ikke noen endringer i innberetningspraksis i forhold til denne bestemmelsen.

b. Straffeloven § 282

Det følger av tolkningen av bestemmelsen at terskelen for domfellelse er forholdsvis høy per i dag. Mindre gjeld må normalt kunne betales uten at man kommer i straffeansvar, og kreditorenes tap må være betydelig. Omstøtelsesreglene rekker videre enn straffeansvaret, og det antas at det er lite å hente på å fastsette nærmere bestemte verdier for når innberetning skal skje. Dette vil også være uheldig, da det vil bero på en helhetsvurdering hvorvidt det skal reageres med straff mot handlingen.

Det innberettes et begrenset antall saker etter § 282, slik at det er lite å hente på å foreslå noen innsnevring av innberetningspraksis.

c. Straffeloven § 283

Hvis man skal foreslå noen innsnevring av innberetningspraksis i forhold til mistanke om overtredelse av § 283, bør den rette seg mot vilkåret. Det er ikke noe vilkår at fordringshavernes dekningsmulighet rent faktisk svekkes som en følge av handlingen. Det er tilstrekkelig at handlingen "er egnet" til det. Det kan derfor vurderes om man skal pålegge innberetning kun i de tilfeller hvor fordringshaverne har lidt et tap.

På den annen side er det ofte tilfeldig om skyldneren lykkes i å gjennomføre boforringelsen. Skyldnerens handling kan være like straffverdig selv om den ikke resulterer i et økonomisk tap, all den tid han har opptrådt på en illojal og "egnet" måte til å utføre bounndragelse.

Det må også tas med i vurderingen at det er få tilfeller av overtredelse av § 283 som anmeldes. Spørsmålet blir dermed om man oppnår noen særlig grad av besparelse ved å legge inn en begrensning i innberetningsplikten i forhold til denne bestemmelsen. Det foreslås derfor å ikke gjøre endringer i innberetning av lovbrudd knyttet til denne bestemmelsen.

d. Straffeloven § 284

I etterpåklokskapens lys kan man ofte bebreide skyldneren for ikke å ha kastet kortene tidligere. Man ønsker imidlertid først og fremst å strafflegge illojal adferd, ikke dårlig fundert optimisme og fremtidstro.

Bestemmelsens alternativ a) om tapt omstøtelsesadgang er lettere å forfølge enn bestemmelsens alternativ b) om tapsbringende virksomhet. Overtredelse av alternativ a) vil nok også i utgangspunktet være mer straffverdig enn overtredelse av alternativ b).

Det foreslås at det inntas den presisering i anbefalingen at det er de grovere tilfeller av tapsbringende virksomhet som skal innberettes. Overtredelsens grovhet er en utpreget

skjønnsmessig vurdering som bl.a. vil bestå av lengden på tapsperioden, størrelsen på tapet, samt graden av subjektiv skyld.

Det anses ikke hensiktsmessig å avgrense innberetningsplikten til eksakt bestemte beløpstærskler eller ved en helt fiksert tidsangivelse av tapsperioden. Dette fordi utgangspunktene kan være vanskelig å beregne, slik at verdifastsatte tærskler i seg selv ikke vil gi noen mer spesifikk veiledning.

Konkursrådet vil derfor avgrense innberetningsplikten etter bestemmelsens alternativ b) til å gjelde tilfeller hvor den tapsbringende virksomhet har pågått over en lengre periode og/eller fordringshavernes dekningsutsikt har blitt betydelig forringet.

Som nevnt over er det vanskelig å operere med spesifikke tærskler i tid og beløp, men Konkursrådet antyder drift i en tapsbringende periode på minst 6 måneder i normaltilfellene, og lengre eller kortere tid alt etter som tapene har vært betydelige eller marginale.

I forlengelsen av kommentaren til straffelovens § 284 nevnes også at handleplikten etter aksjeloven § 3-5 inntreffer på et tidligere tidspunkt enn plikten på å begjære oppbud. Overtredelse av handleplikten kan være straffbar etter aksjeloven § 19-1. Regelen tolkes ikke som en bevisregel selv om den legger opp til en dokumentasjonsplikt, slik at utgangspunktet er en fri bevisbedømmelse (se LE-2008-166833). Det anbefales på dette grunnlag at det må mer til enn at tiltak ikke er dokumentert for å innberette evt. overtredelse som straffbart forhold. Det må ut i fra de faktiske forhold for øvrig (f.eks. samtaler med skyldneren mm) være antagelser om at tiltak/handling ikke er gjort etter loven.

e. Straffeloven § 285

Av allmennpreventive hensyn bør man, etter Konkursrådets syn, ikke innsnevre rapporteringsplikten for overtredelse av § 285. Overtredelse av § 285 er i utgangspunktet mer straffverdig enn overtredelse av § 283. Det vil være et dårlig signal hvis man for eksempel i realiteten tillater "tyveri" fra boet opp til en terskelverdi. Illojal opptreden etter åpning av gjeldsforhandling eller konkurs, og som har til formål å unndra dekningsobjekter, bør forfølges.

f. Straffeloven § 286/regnskapsloven § 8-5, bokføringsloven § 15

I konkurssaker vil de typiske tilfellene av regnskapslovbrudd bestå i at skyldneren i en periode forut for konkurs helt eller delvis unnlater å føre regnskap. Slik unnlatelse straffes strengt, spesielt når det skjer i kombinasjon med brudd på oppgaveplikten for skatter og avgifter. Unnlatt bokføring og manglende innlevering av årsregnskap er som regel enkelt å avdekke og iredteføre.

Det kan vurderes om unnlatt bokføring kan unntas fra rapporteringsplikten hvis det har skjedd i en avgrenset periode forut for konkurrsåpning.

Det minnes for øvrig om kravene i bokføringsloven § 7 om ajourhold, at "*Bokføring skal skje så ofte som virksomhetens og transaksjonenes art og omfang tilsier. Bokføringen skal*

være a jour innen fristene for pliktig regnskapsrapportering og ikke sjeldnere enn hver fjerde måned.”

Det foreligger altså ikke nødvendigvis en overtredelse av regnskapslovgivningen selv om regnskapene ikke er ajourført ved konkursåpning.

Straffeforfølgning på grunn av manglende ajourhold bør deles i to typetilfeller; de tilfellene der hvor regnskapsmaterialet forefinnes i komplett tilstand, men hvor selve bokføringen mangler, og de tilfeller hvor det både er svikt i ajourhold og hvor underlagsmaterialet mangler helt eller delvis.

I de siste tilfellene er muligheten for etterkontroll med virksomheten begrenset eller helt avskåret. Ut fra allmennpreventive hensyn bør det ikke gjøres noen endringer i innberetningsplikten i slike tilfeller. Erfaringsmessig er det sammenheng mellom mangelfullt regnskapsmateriale og forekomsten av andre lovstridige forhold, og disse sakene bør fortsatt prioriteres.

De tilfellene hvor underlagsmaterialet eksisterer, men hvor ajourføringen mangler, er en hyppig forekommende situasjon ved konkursåpning. Manglende ajourhold har erfaringsmessig sin begrunnelse i at skyldneren i en siste hektisk periode har hatt større fokus på å finne løsninger for å redde virksomheten enn å forestå bokføringen, eller at man i en håpløs situasjon har kapitulert og unnlatt å utføre de plikter lovgivningen pålegger.

Det er for disse siste tilfellene at man vil foreslå en innsnevring i innberetningsplikten, og da slik at man begrenser innberetningsplikten for unnlatt bokføring i en periode forut for konkursåpning. Kravene til ajourhold av regnskapet er relativt, alt etter om virksomheten for eksempel er avgiftspliktig, og en innsnevring av innberetningsplikten må reflektere dette.

Som nevnt er generalbestemmelsen om ajourhold i bokføringsloven § 7 at *”Bokføring skal skje så ofte som virksomhetens og transaksjonenes art og omfang tilsier.”* Det må altså utøves et skjønn i forhold til når det skal reageres mot unnlatt ajourhold, og det er vanskelig å gi noen presis angivelse av hvilke tilfeller som ikke bør innberettes, annet enn at Konkursrådet anmoder bostyrerne om å trekke grensen for innberetning videre enn der den går i dag.

Når det gjelder merverdiavgiftspliktig virksomhet, er det i bokføringsforskriften § 4-1 satt som minstekrav at man skal være å jour med bokføringen hver annen måned. Konkursrådet anbefaler at tilfeller av unnlatt bokføring inntil fire måneder ikke innberettes.

Dersom virksomheten ikke er merverdiavgiftspliktig og ikke har ansatte, vil pliktig regnskapsrapportering være kun én gang per år dersom det er mindre enn 300 bilag i året. Det vil typisk kunne være eiendomsselskaper og holdingselskaper. En ser ingen grunn til å legge inn noen terskler i forhold til brudd på denne bestemmelsen.

Det er forøvrig grunn til å merke seg at ovennevnte anbefalinger må fravikes i de tilfelle hvor virksomhetens og transaksjonens art og omfang klart tilsier at bokføring skulle skjedd langt hyppigere enn minstekravene som nevnt over, jf generalbestemmelsen i bokføringslovens § 7.

Konkursrådet finner også grunn til å påpeke at det ligger vesentlige ressursbesparelser i at bostyrerne innberetter regnskapslovbrudd tilstrekkelig presist, og med nødvendig dokumentasjon. Bostyrerne kan her bidra til økt oppklarings- og domfellellesprosent uten at det øker arbeidsbyrden uproporsjonalt i forhold til de antatte positive virkninger. Som en veiledning følger anbefaling fra Konkursrådet, som er utarbeidet i samarbeid med Oslo PD, hvor dette tema adresseres, se vedlegg 2.

g. Flere straffbare forhold/gjentagelsestilfeller

Avdekkes det flere straffbare forhold bør alle innberettes, selv om ett eller flere av forholdene ikke er omfattet av selvstendig innberetningsplikt etter at denne er innsnevret. Altså; hvis det oppdages ett straffbart forhold som kvalifiserer til innberetning, skal også andre og mindre alvorlige forhold innberettes samtidig.

Avdekkes det flere straffbare forhold, og ingen av disse alene kvalifiserer til innberetning, bør det vurderes om det likevel skal innberettes. Det bør dog overlates til bostyrer å utøve et visst skjønn i forhold til dette. Er forholdene bagatellmessige, kan innberetning unnlates, selv om det er flere.

Det samme gjelder ved gjentagelsestilfeller. Foreligger det kunnskap om at skyldneren har forgått seg tidligere, bør man vurdere om man likevel skal innberette. Det kan være tilfeldig om bostyrer har slik kunnskap, men er han i besittelse av slik kunnskap, må dette telle med i en totalvurdering.

4. Lovbrudd hvor andre enn det offentlige og boet er fornærmet

Ved lovbrudd hvor andre enn boet er fornærmet foreslås det å ikke endre praksis. Disse tilfellene vil ofte omfatte bedragerier og andre mer alvorlige straffbare forhold som fortsatt må gis prioritet både av bostyrer og politi/påtalemyndighet. Det har også en viktig egenverdi at bostyrer videreformidler slike funn og vurderinger til de fornærmede gjennom å omtale dem i innberetningen.

5. Oppsummering og anbefaling

Konkursrådet anbefaler følgende innsnevring iplikten til å innberette straffbare forhold:

- Overtredelser av straffebestemmelser i skatte- og merverdiavgiftslovgivningen innberettes til skatteetaten på eget skjema.
- Overtredelser av straffeloven § 284 innberettes kun hvis overtredelsen er vesentlig; som hovedregel hvis driften i normaltilfeller har pågått i minst 6 måneder etter at insolvens inntrådte, justert for tapenes størrelse.
- Regnskapslovbrudd innberettes slik som beskrevet i punkt 3 f.